

A régi keszthelyi fűtőházak

A régi fűtőházakról írt összefoglalók történelmi visszatekintésre adnak lehetőséget mindazoknak, akik a vasúttörténet eddig ismeretlen területéről szeretnének további információhoz jutni.

Varga Károly

ny. MÁV főtanácsos

e-mail: vargakaroly1936@gmail.com

1888. szeptember 27-én nyílt meg a Keszthely–Balatonszentgyörgy-i HÉV, amely a 10 km hosszúságú vonal kiszolgálására Keszthelyen fűtőházat létesített. A HÉV-nek három gőztramway (közúti-vasúti gőzmozdony) jellegű mozdonya volt. Ezeket a Festetics család tagjairól nevezték el, illetve az I., II. és III. számozással tartották állagban.

Az első keszthelyi fűtőház egy kétállásos mozdonyszín volt, vízállomással, laktanyával és kéziműhellyel. A mozdonyszín egyik vágánya a mozdonyok elhelyezésére, másik vágánya pedig a grófi család termeszkocsijának tárolására szolgált.

1903. június 17-én megnyílt a Keszthely Vidéki HÉV Tapolca–keszthelyi 26 km-es vonala, amelyhez Keszthelyen csatlakoztatták a Keszthely–Balatonszentgyörgy-i HÉV vonalát is. Ekkor annak korábbi állomása és fűtőháza megszűnt. Az új keszthelyi vasútállomáson a MÁV egy új fűtőházvezetőséget létesített. Ekkor a türjei fűtőházi kirendeltség műszaki felügyelet és számadástétel tekintetében, a pápai fűtőházvezetőség pedig számadástétellel a fűtőházvezetőség alá tartozott.

Az új vontatási telep – a keszthelyi MÁV pályaudvaron – a felvételi épülettől jobbra, a fővonal vágányoktól távolabb helyezkedett el. A telep főbb létesítményei: egyvágányú, egyállásos kocsiszín szerelőaknával, 4,6 m átmérőjű fordítókorong a kocsiszín előtt, szénraktár, kétvágányú, hatállásos, favázás, téglalap alakú

mozdonyszín, tisztítóödrökkel és 35 m³-es víztartánnyal. A mozdonyszín északi oldalán – hozzáépített részben – még kéziműhely, szerzőkamra, fűtőházi iroda és anyagszertár, a mozdonyszín előtt pedig a vágányokon tisztítóödrök és vízdaru volt. A vízállomási kút a felvételi épülettel szemben létesült.

A Keszthely–Balatonszentgyörgy-i HÉV üzemének átvételével egyidejűleg a MÁV átvette a HÉV járműállományát. 1909. május 31-én ez a 3 db mozdony, valamint 7 db XII. osztályú gőzmozdony képezte a keszthelyi fűtőház 10 db-os mozdonyállományát.

Keszthelyről az Ukk–Tapolca, a Keszthely–Balatonszentgyörgy és a Türje–Balatonszentgyörgy vonalakat szolgálták ki. A fűtőház létszáma 30-35 fő lehetett.

1913-ban a fűtőházat – az északi Balaton-parti vasútvonalakkal együtt – a zágrábi üzletvezetőséghez csatolták. 1913 nyarán az Igazgatóság E.I. osztálya megszüntette a somogyszobai fűtőházat, és ezzel egyidejűleg a Somogyszob–Balatonszentgyörgy-i vonal kiszolgálását a keszthelyi fűtőházvezetőségre bízta. 1915-ben a fűtőháznak 12 db mozdonya és 28 fő személyzete volt. Az első világháborút követően a fűtőház visszakerült a Szombathelyi Üzletvezetőséghez.

1927-ben elkezdődött a MÁV-nál a mellékvonali személy- és teherforgalom szétválasztása. A Keszthelyhez közeli Tapolcán és

a Türréhez közeli Zalaegerszegen beindult a motorizáció, amelyből a keszthelyi fűtőház kimaradt, és ezáltal a sorsa is megpecsételődött. Feladatai egyre csökkentek, míg végül 1930-ban megszüntették. Feladatait személyzetével és mozdonyállagával együtt a tapolcai fűtőház vette át.

A vontatási telep épületei egy ideig még megmaradtak, és egyes fűtőházi feladatokat – szénszerelés, vízvétel, tisztítás, személyzet lakatanyai elhelyezése – továbbra is fenntartottak. Az 1960-as évek elején a mozdonyszínt elbontották.

A fűtőház vezetése és személyzete – az első világháború előtt és megszüntetésekor:

1914-ben: fűtőházvezető Mandics Pál mozdonyfelvigyázó, irodakezelő, főmozdonyvezető 5 fő, mozdonyvezető 8, segédmozdonyvezető 1, előfűtő 1 és mozdonyfűtő 7 fő.

1930-ban: fűtőházvezető Bánovics József mozdonyfelvigyázó, irodasegéd tiszt 1 fő, főmozdonyvezető 9, előfűtő 2, fűtő 13, vizsgálólakatos 1 és lámpatisztító 2 fő.

Az 1932-ben Budapesten kiadott „Magyar mozdonyvezetők almanachja” több keszthelyi

mozdonyvezető (12-14 fő) rövid életrajzát és fényképét közli.

A MÁV Zrt. és Keszthely önkormányzata 2013. szeptember 27-én egész napos program-sorral emlékezett meg a Balatonszentgyörgy-Keszthely vasútvonal megnyitásának 125. évfordulójáról. Ennek során vasúttörténeti kiállítás nyílt meg az állomás várótermében, amelynek kertében bemutatták a vasútvonal eredeti tervrajzait.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1] dr. Kövér István: Százéves a vasútigazgatóság Szombathelyen I. köt., A szakszolgálatok tevékenységének története, Szombathely, 1995. pp.41-42.
- [2] Heeger Árpád: Vasutasok és hajósok címtára 1930., II. kiadás, Budapest, 1929. pp.101.
- [2] Bakos Jenő: Magyar mozdonyvezetők almanachja, Budapest, 1932. pp.566-568.
- [3] Woldiáner Béla Antal: Magyar vasúti szaknaptár, Budapest, 1914. pp.347.
- [4] Lovas Gyula: A Keszthely-Balatonszentgyörgyi helyi érdekű vasút, Vasúthistoria Évkönyv, 1990., Budapest, pp. 305-306.

